

DOCUMENT DESCRIPTIU PER L'INICI DE PILOT A L'ÀMBIT DELS ÒRGANS JUDICIALS DE CATALUNYA – POSADA EN MARXA DEL SERVEI DE FACILITADORS EN PROCEDIMENTS JUDICIALS AMB INTERVENCIÓ DE PERSONES EN SITUACIÓ DE DISCAPACITAT.

1. Preàmbul: Justificació del projecte

La Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat (CDPD), aprovada a Nova York el 13 de desembre de 2006 per l'Assemblea General de Nacions Unides, suposa un canvi de paradigma en relació l'efectiu exercici dels drets de les persones amb discapacitat i el seu propòsit és promoure, protegir i assegurar el gaudi ple i en condicions d'igualtat de tots els drets humans i llibertats fonamentals per totes les persones amb discapacitat, així com promoure el respecte de la seva dignitat inherent

En el seu art. 12, la CDPD estableix que cal reconèixer a totes les persones amb discapacitat la capacitat jurídica en igualtat de condicions respecte al conjunt de la ciutadania, en tots els aspectes de la vida, permetent el seu accés a les mesures de suport que puguin necessitar per a l'exercici d'aquesta capacitat jurídica.

Així mateix l'Art.13 sobre l'accés a la Justícia la CDPD obliga els estats part a adoptar les mesures pertinents per proporcionar a les persones amb discapacitat accés al suport que puguin necessitar en l'exercici de la seva capacitat jurídica, mitjançant ajustaments de procediment i adequats a l'edat, per facilitar l'exercici de les funcions efectives d'aquestes persones com a participants directes i indirectes, inclosa la declaració com a testimonis, en tots els procediments judicials, amb inclusió de l'etapa de recerca i altres etapes preliminars.

La darrera reforma de la legislació civil i processal a nivell Espanyol i a Catalunya va en la línia d'adequar doncs la legislació a la CDPD.

A Espanya l'aprovació de la Llei 8/2021 de 2 de juny, per la que es reforma la legislació civil i processal pel suport de les persones amb discapacitat en l'exercici de la seva capacitat jurídica, amb vigència del 3 de setembre, ha introduït modificacions amb la intenció d'adequar l'ordenament a la Convenció.

A Catalunya, el Decret Llei 19/2021, de 31 d'agost, publicat el 2 de setembre i amb vigència també del 3 de setembre, adapta el Codi Civil de Catalunya a la reforma del procediment de modificació judicial de la capacitat, establint un règim legal adaptat a les premisses de la CDPD que servei per donar resposta als nous procediments de provisió de suports que s'engeguin a partir d'ara a Catalunya, mentre el procés d'adaptació del Codi Civil de Catalunya a la Convenció de Nova York no culmini amb l'aprovació, per part del Parlament de Catalunya, dels textos legals que implantin un nou règim i la caracterització de les institucions de suport a les persones amb discapacitat.

Una de les novetats que introdueix la Llei 8/2021, de 2 de juny, en el seu article 7 bis 2.c és la participació d'un professional expert que com a facilitador faci tasques d'adaptació i ajust necessàries perquè la persona amb discapacitat pugui entendre i ser entesa.

Aquest document pretén emmarcar i definir les principals característiques i funcions de la persona facilitadora així com establir el protocol de la seva intervenció en procediments judicials per a poder efectivament proveir els suports que les persones amb discapacitat necessiten en els procediments judicials en col·laboració amb els operadors jurídics i així garantir l'efectiu compliment dels seus drets en igualtat de condicions a la resta de la ciutadania. En aquest document també es proposa la posada en marxa d'una prova pilot, per al seu posterior desplegament a la totalitat d'òrgans judicials de Catalunya.

El present document s'ha treballat conjuntament en el marc del projecte: "Fent Accessible la Justícia" projecte impulsat conjuntament per COCARMI, COCEMFE, DINCAT, CICAC i amb la participació també del CEESC amb l'objectiu de treballar per garantir l'efectiu compliment de la Convenció Internacional de NNUU sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat i en conseqüència treballar per garantir l'efectiu compliment de l'art 24 de la CE assegurant el dret de les persones amb discapacitat d'obtenir la tutela judicial efectiva de jutges i tribunals, el dret a la defensa i l'assistència lletrada amb igualtat de condicions que la resta de persones.

2. Marc Jurídic en el que es basa la proposta

- **Convenció Internacional sobre drets de les Persones amb Discapacitat de les Nacions Unides de 2006, Tractat Internacional de Drets Humans vàlidament signat i ratificat per Espanya i en vigor des del 3 de maig de 2008, art. 13 i art. 12**
- **Llei 4/2015, de 27 d'abril de l'Estatut de la Víctima del Delicte**
- **Llei 8/2021, de 2 de juny, per la qual es reforma la legislació civil i processal per al suport a les persones amb discapacitat en l'exercici de la seva capacitat jurídica.**

Modificació de la Llei 1/2000 de 7 de gener d'Enjudiciament civil

Art. 7 bis sobre ajustaments per persones amb discapacitat

1. En els processos en què participin persones amb discapacitat, s'han de fer les adaptacions i els ajustos que siguin necessaris per garantir-ne la participació en condicions d'igualtat.

2.c Es permetrà la participació d'un professional expert que com a facilitador faci tasques d'adaptació i ajustament necessàries perquè la persona amb discapacitat pugui entendre i ser entesa.

3.d La persona amb discapacitat pot estar acompanyada d'una persona de la seva elecció des del primer contacte amb les autoritats i els funcionaris.

- **DECRET LLEI 19/2021, de 31 d'agost, pel qual s'adapta el Codi civil de Catalunya a la reforma del procediment de modificació judicial de la capacitat.**

Capítol VI. L'assistència

Article 226-1. Concepte i tipus de designació.

1. La persona major d'edat pot sol·licitar la designació d'una o més persones que l'assisteixin, d'acord amb el que estableix aquest capítol, si la necessita per exercir la seva capacitat jurídica en condicions d'igualtat.
2. La constitució de l'assistència es pot dur a terme mitjançant l'atorgament d'una escriptura pública notarial o d'acord amb el procediment de jurisdicció voluntària per a la provisió de mesures judicials de suport a les persones amb discapacitat.
3. També poden demanar la designació judicial de l'assistència les persones legitimades per la Llei de la jurisdicció voluntària per promoure l'expedient de provisió de mesures judicials de suport a les persones amb discapacitat, en el cas que no s'hagi constituït prèviament de manera voluntària, i sempre que no hi hagi un poder preventiu en vigor que sigui suficient per proporcionar el suport que la persona requereix.
4. L'exercici de les funcions d'assistència s'ha de correspondre amb la dignitat de la persona i ha de respectar-ne els drets, la voluntat i les preferències.

3. Concepte de Facilitador

Malgrat que la figura del Personal Facilitador està cada vegada més estesa dins del sistema judicial espanyol, encara no es compta amb cap document que especifiqui les seves principals característiques i/o funcions.

No obstant això, l'any 2020, Nacions Unides en el document Principis i directrius internacionals sobre l'accés a la justícia per a les persones amb discapacitat, defineix aquesta figura com: "Persones que treballen, quan és necessari, amb el personal del sistema de justícia i les persones amb discapacitat per a assegurar que hi hagi una comunicació eficaç durant els procediments legals. Ajuden les persones amb discapacitat a entendre i a prendre decisions informades, assegurant-se que les coses s'expliquen i es parlen de manera que puguin comprendre-les i que es proporcionin els ajustos i el suport adequats. Els intermediaris són neutrals i no parlen en nom de les persones amb discapacitat ni del sistema de justícia, ni dirigeixen les decisions o resultats o influeixen en ells. (Nacions Unides, 2020, 9)"

D'altra banda, Plena Inclusió Espanya, inclou en el seu últim Pla Estratègic 2016 – 2020 el repte d'aconseguir l'accés a la justícia en igualtat de condicions per a les persones amb discapacitat intel·lectual. Per això, a l'octubre de 2020 elaboren el document "La persona facilitadora en processos judicials", on es realitza una aproximació al concepte de persona facilitadora en el qual s'entén que: "Són professionals especialitzats i neutrals que, si resulta necessari, avaluen, dissenyen, assessoren i/o ofereixen a les persones amb discapacitat intel·lectual o del desenvolupament, tinguin o no la discapacitat oficialment reconeguda, i als professionals de l'àmbit de la justícia implicats en un procés judicial, els suports adequats i necessaris perquè les persones amb discapacitat intel·lectual o del desenvolupament exerceixin el seu dret d'accés a la justícia en igualtat de condicions amb les altres. (Plena Inclusió Espanya, 2020, 7)"

Sobre aquestes dues definicions, s'entén que el personal facilitador és una figura que ajuda a la persona amb discapacitat intel·lectual i/o cognitiva o amb problemes de salut mental (que pot ser víctima, part, testimoni, jurat, investigat o qualsevol altra persona intervinent en un procediment), a comprendre la informació que rep en accedir a una seu judicial i entendre tots els elements del procediment judicial, adaptant la comprensió d'aquest mitjà a les capacitats de cada persona.

D'altra banda, el Personal Facilitador també pot fer costat a tots els operadors jurídics, entre altres, al personal de l'Administració de Justícia (Jutjats i Tribunals, Ministeri Fiscal i agents judicials) sobre les característiques individuals de la persona suggerint-los els suports necessaris perquè l'obtenció dels testimoniatges, declaracions o altres intervencions es produeixin en les millors condicions.

4. Tasques professionals de la persona facilitadora

En aquest apartat es consignen les tasques professionals a les que les persones facilitadores hauran de donar compliment, efectuant una diferència entre funcions genèriques i funcions concretes, i procedint a efectuar una concreció específica en l'ordre jurisdiccional penal.

A.- FUNCIONS GENÈRIQUES:

- **Avaluació dels suports d'accessibilitat a la justícia necessaris** : aquesta avaluació s'elaborarà en funció de les característiques de cada persona (diagnòstic, grau d'afectació i entorn social) en interacció amb l'entorn policial i/o processal específic i amb la participació i el consentiment informat de la persona en situació de discapacitat.

-**Elaboració d'un pla de suports** : Com a resultat, la persona professional facilitadora realitzarà un pla de suports, de forma fonamentada, proposarà els suports necessaris i manera de realitzar-los.

La persona en situació de discapacitat serà informada de manera accessible del contingut d'aquest informe.

- **Posada en pràctica dels suports**: La persona professional facilitadora s'encarregarà de prestar el suport necessari a la persona en situació de discapacitat, d'acord amb el pla de suports, així com facilitar les diferents adaptacions que puguin requerir l'entorn, les proves i diligències a practicar, etc.

En aquest sentit haurà de:

- **Facilitar una comunicació eficaç** entre la persona amb necessitats de comprensió i expressió i els diferents operadors policials i jurídics i, en el seu cas, assistencials.

- **Facilitar la comprensió sobre l'objecte del procés**, cadascun dels actes que es produeixin, el rol de cadascun dels participants, els seus drets i com exercir-los. Això no significa que la persona facilitadora hagi de proporcionar aquesta informació, ja que aquest serà el paper d'altres operadors, no obstant això, sí que haurà d'assegurar que

aquesta informació és compresa pel destinatari, amb la finalitat d'aconseguir una presa de decisions lliure i informada.

- **Assistir al Sistema de Justícia** a través de l'orientació i suport a la resta d'operadors policials, jurídics i, en el seu cas, assistencials.

B.- FUNCIONS CONCRETES:

-Acompanyar a Les persones en situació de discapacitat i a les seves famílies, si s'escau, durant el procediment judicial.

- Facilitar l'enteniment de la persona amb discapacitat sobre el funcionament del procediment, els actes que es porten a terme, les funcions de les persones assistents, etc., per tal de que aquesta persona estigui degudament informada i prengui les decisions de forma lliure.

-Assessorar als agents judicials sobre el tractament que ha de rebre la persona amb discapacitat, d'acord amb l'avaluació efectuada pel facilitador.

-Facilitar la comunicació entre els operadors jurídics.

- Prestar suport durant el procediment judicial als operadors jurídics que intervinguin.

-Facilitar o indicar les adaptacions que puguin requerir la pràctica de les proves i diligències, l'entorn, etc..

- Prestar els suports necessaris durant el procediment judicial per preservar els drets de les persones amb discapacitat, en funció de les seves necessitats detectades mitjançant la avaluació efectuada.

-Proposar e implementar ajustos de procediment per eliminar barreres i totes les modificacions i adaptacions necessàries i adequades en el context de l'accés a la justícia amb la finalitat de garantir la participació de les persones amb discapacitat en igualtat de condicions amb les demés persones.

-Garantir l'adequada emissió i recepció de la informació de manera accessible i la comprensió de totes les actuacions del procediment judicial, tant orals com escrites i signades.

C.-ESPECIALITATS EN L'ORDRE JURISDICCIONAL PENAL:

a.1.- Víctima: atesa l'existència i funcionament de l'UAVDI, les persones facilitadores adscrites al pla pilot es coordinaran amb aquesta Oficina per complementar la designació de facilitadors en casos en que es requereixi una especialització en concret de la que no es disposi a la pròpia UAVDI, per exemple en casos de persones sordmudes.

a.2.- Detinguts/investigats

Acompanyar al detingut/investigat i a les seves famílies durant el procediment policial:

-Detectar les capacitats cognitives i/o comunicatives de la persona amb discapacitat que puguin afectar a la investigació policial, la declaració de l'investigat o detingut, intervenció en una roda de reconeixement, entrada i escorcoll, presa de mostres d'ADN, etc.

-Informar a la persona amb discapacitat sobre el funcionament del sistema policial (ex: què és un policia, la raó de la presa de declaració i quins són els seus drets, què és una declaració, entrevista, el seu procediment, etc..).

-Assessorar als agents policials sobre les adaptacions pertinents que s'han de portar a terme a les declaracions, entrevistes o interrogatoris un cop efectuada l'avaluació per part del facilitador.

-Assessorar als operadors jurídics sobre les adaptacions pertinents que s'han de portar a terme a les declaracions, entrevistes o interrogatoris un cop efectuada l'avaluació per part del facilitador.

- Dissenyar els suports que es precisin per a prestar declaració, interrogatoris, per a fer entrevistes per a la obtenció del testimoni el més precís possible, adaptació de preguntes (senzilles, concretes, curtes), qüestionaris, llenguatge senzill segons les capacitats de la persona.

b.- En el marc del procediment judicial penal: instrucció i plenari

Si a l'inici del procediment penal, o en qualsevol fase del mateix, es detecta que qualsevol de les parts és una persona amb discapacitat intel·lectual, sensorial, problemes de salut mental o amb paràlisi cerebral i que no ha estat assistida per facilitador, s'iniciarà la seva intervenció amb les mateixes funcions establertes a l'apartat anterior i les que les que es descriuen a continuació:

- Revisar el disseny de suports a la vista de l'Informe Forense que en el seu cas es pugui emetre per redissenyar o confirmar els suports que siguin necessaris.
- Assistir a la persona en les diligències de prova durant la pràctica de les mateixes, intervenint quan sigui necessari sempre d'una manera neutral i independent (p. ex.: adaptant les preguntes que li siguin formulades per les parts a la seva capacitat de comprensió).
- Informar a la persona amb discapacitat de totes les resolucions judicials. Durant tot el procediment es generen una sèrie de documents que es notifiquen directament a la persona amb discapacitat (p. ex: fulles de drets, citacions, resolucions, etc). El facilitador s'encarrega també d'adaptar el contingut d'aquesta documentació a les capacitats de la persona a fi de facilitar la seva comprensió i garantir els seus drets.

D.-ESPECIALITATS EN L'ORDRE JURISDICCIONAL CIVIL:

-L'avaluació de suports necessaris i el pla de suports es realitzarà prèvia exploració directa de la persona amb discapacitat i a la vista dels següents informes: mèdics, Forense, de Capacitats i Social.

Si qualsevol d'aquests informes s'unís a les actuacions un cop iniciada la intervenció del facilitador, se li donarà trasllat dels mateixos als efectes de que pugui revisar i adequar el disseny de suports.

-Informar a la persona amb discapacitat de totes les resolucions judicials.

5. Competències professionals, requisits i formació

a) Competències:

Les competències professionals indiquen els sabers i les actituds que permeten desenvolupar les tasques corresponents a la facilitació. En aquest sentit, parlem de capacitats relatives a la comunicació que tenen com a fita assolir el dret de les persones amb discapacitat i amb problemes de salut mental d'accedir a la justícia en termes d'igualtat a la resta de la ciutadania.

- **Capacitat d'anàlisi:** Aquesta competència té a veure amb el tipus i abast de raonament. Realitzar una anàlisi lògica: identificar les situacions, reconèixer i entendre la informació significativa, elaborar un pla de suports adient a les necessitats.
- **Capacitat d'entendre i captar els sentiments (empatia):** implica saber entendre les altres persones. És l'habilitat per escoltar, entendre correctament els pensaments, sentiments o preocupacions dels altres encara que no s'expressen verbalment o s'expressen parcialment. Aquesta competència mesura la creixent complexitat i profunditat que suposa entendre les altres persones. Pot també incloure la sensibilitat intercultural.
- **Capacitat d'escolta activa:** L'escolta activa és aquella que no només posa l'orella, sinó que fa saber a l'altre que és escoltat, que se l'entén.

En l'àmbit en la jurisdicció civil, l'escolta activa del facilitador suposa l'execució de les següents fases:

- A. Sentir el que se'ns diu.
- B. Comprendre el que se'ns diu.
- C. Interpretar i elaborar el que hem entès.
- D. Contrastar els resultats (C) amb la persona transmissent, fins a estar completament segurs de quines són les seves voluntats i preferències i poder ajudar-la a transmetre-ho a l'autoritat judicial i resta d'operadors jurídics.

En el cas de la jurisdicció penal, i sense perjudici de l'estratègia de defensa que és competència exclusiva dels advocats/des, es tracta que la persona facilitadora fomenti l'autonomia de la persona amb discapacitat o amb problemes de salut mental per tal que aquesta transmeti la seva versió dels fets a l'autoritat judicial i resta d'operadors jurídics o policials.

- **Capacitat** d'informar i de comunicar: Capacitat de transmetre les informacions corresponents a la persona amb discapacitat o amb problemes de salut mental i assegurar-se de que les ha entès.
- **Capacitat de crear vincle:** Capacitat de relacionar-se amb altres persones o grups a través d'una escolta activa i de formes d'expressió clares, utilitzant els diferents mitjans i canals de comunicació que precisa la persona amb discapacitat o amb problemes de salut mental.
- **Capacitat de no jutjar (ser objectiu):** pertanyent o relatiu a l'objecte en si mateix, amb independència de la pròpia manera de pensar o de sentir.
- **Confidencialitat:** qualsevol intervenció de la persona facilitadora resta sotmesa a la confidencialitat, garantida pel secret professional, en tot allò que la persona amb discapacitat o problemes de salut mental no vulgui expressar davant de l'autoritat judicial o resta d'operadors jurídics o policials.
- **Creativitat:** és la capacitat que permet identificar, plantejar i elaborar un pla de suports, així com d'emprar les eines comunicatives que calgui per assolir la finalitat de la facilitació.
- **Flexibilitat i adaptació als canvis:** és la capacitat per a adaptar-se i treballar en diferents i variades situacions i amb persones o grups diversos.

- **Neutralitat:** Que no participa de cap de les opcions en conflicte.
- **Respecte:** és un valor ètic o moral que reconeix que una persona o quelcom té vàlua. Va més enllà de la tolerància perquè implica un sentiment positiu cap a l'altre.

Per a alguns, el respecte en les relacions interpersonals comença pel reconeixement de l'individu com a entitat única i que necessita ser comprès per l'altre. Consisteix a saber valorar els interessos i necessitats dels altres.

- **Responsabilitat:** capacitat existent en tot subjecte actiu de dret per a reconèixer i acceptar les conseqüències d'un fet realitzat lliurement.
- **Selecció i gestió del coneixement i la informació:** capacitat per seleccionar, en el continu flux d'informacions que produeixen les nostres societats, aquelles que resultin més rellevants i decisives per a la facilitació.
- **Tolerància a la frustració:** ser capaç d'afrontar els problemes i limitacions que ens trobarem al llarg de la vida tot i les molèsties que puguin causar-nos. Per tant, es tracta d'una actitud que pot treballar-se i desenvolupar-se.

b) Requisits per formar part dels llistats de persones facilitadores

- Disposar de títol universitari oficial mencionat en el llistat per l'exercici professional, o disposar del títol de tècnic superior de mediació comunicativa o acreditació, per supòsits específics de suport a persones sordes, o persones sordcegues amb dificultats de comprensió o amb persones amb altres dificultats comunicatives, tinguin o no una DI afegida.

De Ciències Socials i Jurídiques

Pedagogia

Sociologia

Ciència Política i Gestió Pública

Criminologia

Dret

Educació Social

Treball Social

Antropologia Social i Cultural

De Ciències de la salut

Psicologia

- Disposar del títol de mediador comunicatiu per supòsits específics de suport a persones sordes o sord-cegues amb dificultats de comprensió o amb DI afegida.
- Estar col·legiat/ada en el col·legi professional corresponent, en cas d'existir col·legi professional.
- Disposar de formació específica com a facilitador o facilitadora.
- Disposar de contracte d'assegurança de responsabilitat civil.
- Designar domicili professional, adreça de correu electrònic i telèfon a efectes de notificacions.
- Indicar en quines llengües en les què pot atendre correctament i preferència de la zona geogràfica on es vol exercir.
- Indicar si disposa de formació especialitzada per atendre les diferents situacions de discapacitat que es poden donar.
- Complir amb els codis deontològics i disciplinaris del col·legi professional on està col·legiat o col·legiada, sense que consti sanció que no hagi estat rehabilitada.
- Per l'atenció a víctimes de delictes serà necessari que el professional facilitador disposi de titulació en psicologia amb formació especialitzada com a facilitador, en tant que en aquestes situacions s'afegeixen les dificultats per superar el trauma conseqüència del delicte patit, fet que requereix uns coneixements específics amb la finalitat d'aconseguir que la discapacitat o les dificultats associades a la salut mental no suposin un obstacle afegit per l'accessibilitat de la víctima al procediment judicial.

c) Obligacions específiques relacionades amb la contractació de la persona facilitadora

Sense perjudici de les obligacions deontològiques pròpies de cada col·lectiu professional que que les persones facilitadores hauran de complir, també s'ha de donar compliment a les següents obligacions:

- Realitzar la custòdia de certificacions dels actes relacionats a la seva tasca com a facilitador o facilitadora.
- Informar a la persona contractant dels honoraris, en cas que no hi hagi justícia gratuïta o finançament per part de l'Estat o la CCAA.
- Donar compliment a la normativa sobre protecció de dades i protecció del dret a la intimitat de la persona en situació de discapacitat.

- **Formació especialitzada per assolir les competències com a facilitador/-a**

Les i els diferents professionals que prestin el servei de facilitació, hauran de disposar, a part de la titulació que els permeti l'exercici professional, d'una formació especialitzada amb els següents continguts:

- Introducció al dret
  - a. Marc jurídic de les persones amb discapacitat (Convenció NY)
  - b. Context normatiu persona amb discapacitat
  - c. Funcionament dels procediments judicials
  - d. Funcionament del sistema policial
  - e. La persona amb Discapacitat Atenció en el marc dels procediments civils
  - f. Atenció a la víctima
  - g. Atenció com a presumpte autor

- La figura de la persona facilitadora
  - h. Context normatiu
  - i. Funcions i acompanyament
  - j. Ajustos de procediments judicials i accessibilitat
  - k. Protocols d'actuació (coordinació interdisciplinària: derivacions, prevenció, recollida d'informació)

- l. Detecció i Avaluació de les necessitats: Coneixement de les capacitats cognitives i les seves implicacions: llenguatge, lectoescriptura, memòria, percepció tempo-espacial, avaluació emocional i psíquica
- Pautes bàsiques de comunicació
- Recursos i eines:
  - a. Accessibilitat cognitiva, lectura fàcil
  - b. Redacció informes
- Metodologies i recursos dels que disposa la persona facilitadora: espai, recursos visuals, eines, plantilles, etc.
- Habilitats socials (Gestió emocional, reformulació)

6. Detecció de situacions en les que seria aplicable la figura del facilitador en el procediment judicial

- Dificultats en l'adquisició del llenguatge, problemes de pronunciació
- Processament del llenguatge lent i problemes en la seva estructuració
- Problemes de consolidació de la memòria
- Alteracions visuals i de l'audició
- Escassa iniciativa
- Tendència a persistència de conductes i resistència al canvi
- Alteracions de la conducta
- Dificultat per a indicar amb precisió fets i dates
- Lentitud per a captar la informació i respondre a ella
- Dificultats en el reconeixement espacial de llocs desconeguts
- Tendència a la demència
- Dèficit en el reconeixement de cares desconegudes
- Dèficit en el processament d'expressions facials
- Qualsevol diagnosi documentada de discapacitat intel·lectual o salut mental
- Alta sugestionabilitat i desitjabilitat social (ja que aquest és un aspecte important que ens trobem sovint en persones amb DI)
- Manca suficient d'autonomia personal per comprendre i prendre decisions

7. Activació de la petició de intervenció de persona facilitadora

Qui pot sol·licitar la intervenció d'una persona facilitadora?

- La pròpia persona amb discapacitat intel·lectual, sensorial, paràlisi cerebral i/o salut mental
- Les parts del procediment.
- El jutge o magistrat.
- El Ministeri Fiscal.

- Els serveis policials.
- Els Serveis d'assistència a víctimes
- Els familiars de la persona en situació de discapacitat (Figures de suport informals i formals)

El paper de les Entitats i dels col·legis professionals.

La finalitat de les entitats i els col·legis professionals és fomentar i difondre la figura de la persona facilitadora i desenvolupar les següents funcions:

1. Gestionar el registre de persones facilitadores.
2. Donar a conèixer i difondre la figura i les funcions de la persona facilitadora.
3. Dur a terme la formació específica i la formació continuada de les persones facilitadores, sense perjudici de la formació específica que puguin prestar altres centres formatius.
4. Complir la funció deontològica i disciplinària respecte a les col·legiades i els col·legiats que exerceixen com a facilitadors.
5. Facilitar als interessats, siguin ciutadans o institucions, una relació de professionals que acreditin una experiència i/o formació prèvia com a facilitadors, establint llistats en funció dels partits judicials.
6. Facilitar, a requeriment de jutjats i tribunals, el nom de les persones col·legiades designades per a actuar com a persones facilitadores.

Confecció de registres

1. L'entitat o col·legi professional crearà i gestionarà un registre de persones facilitadores que compleixin amb els requisits prèviament descrits. Amb aquesta finalitat, podrà disposar de diferents llistats de persones facilitadores per partits judicials.
2. Per inscriure's la persona facilitadora ha d'omplir un formulari juntament amb els documents justificatius que acreditin la seva formació i/o mèrits.
3. L'entitat o col·legi professional ha de verificar la documentació que presenta la persona facilitadora i aprovar, si és procedent, la sol·licitud d'inscripció al registre de persones facilitadores.

Funcionament del registre

Segons el document *Principios y directrices internacionales sobre el acceso a la justicia para las personas con discapacidad*, el Estats prendran les següents mesures: **“Estableciendo, financiando y ejecutando un programa de intermediarios o facilitadores independientes** formados para prestar asistencia en materia de comunicación a las partes de los procesos y al sistema de justicia a fin de determinar si se necesitan ajustes y apoyo, y cuáles son los ajustes y apoyo adecuados, así como para prestar asistencia en la comunicación a lo largo del proceso”

D'acord amb el que estableix el document *La persona facilitadora en procesos judiciales*, la persona amb discapacitat pot ser víctima, part, testimoni, formar part del jurat, investigat o qualsevol altre persona intervinent en un procediment i pot sol·licitar la intervenció de la persona facilitadora.

La petició de intervenció de persona interessada pot efectuar-se en qualsevol moment del procediment administratiu, policial, o judicial, be directament adreçant la petició a qualsevol de les entitats o col·legis professionals que disposi de registre específic, be posant de manifest la seva necessitat davant l'autoritat policial, administrativa o judicial. En aquest cas, l'autoritat corresponent haurà d'efectuar designació d'entre els professionals que estiguin inscrits al registre.

En cas que la persona interessada ho indiqui, podrà escollir al professional que dugui a terme la tasca de facilitador o facilitadora, d'entre els inscrits en el registre.

Quan la designació no sigui conseqüència del dret a elecció del professional, la persona en situació de discapacitat podrà posar de manifest la concurrència de causa de recusació (entre les previstes en la normativa processal), amb la finalitat que es designi un segon professional.

El facilitador o facilitadora haurà d'acceptar el càrrec, iniciant la seva activitat.

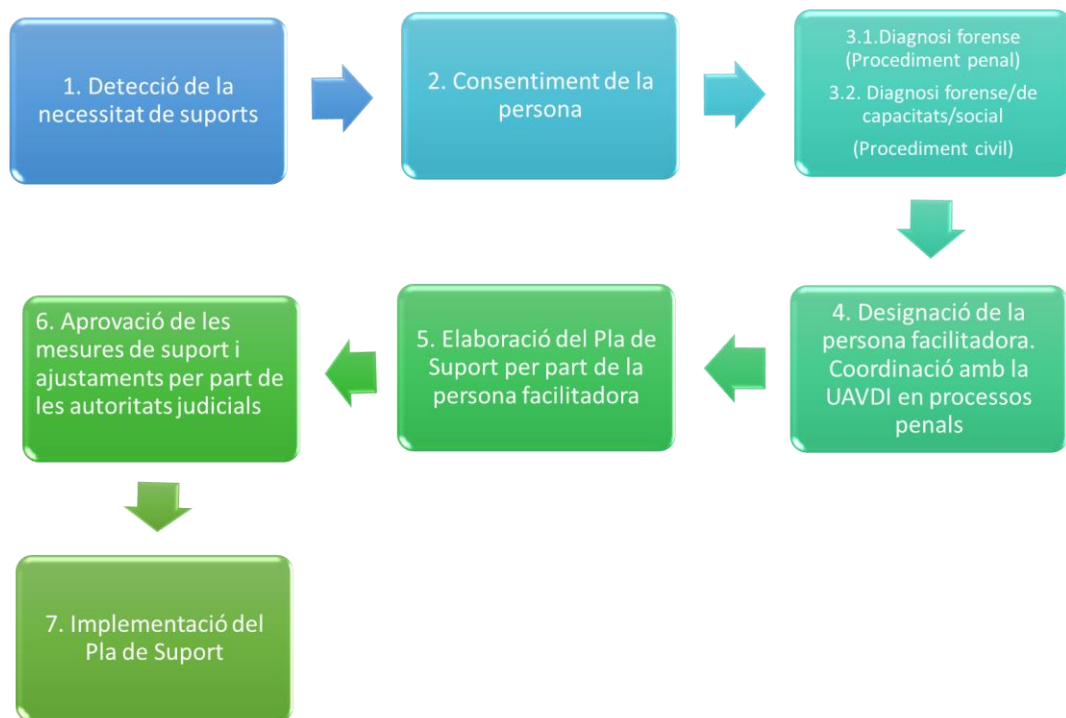
Retribució dels professionals facilitadors

Quan la persona en situació de discapacitat no disposi del reconeixement del dret a justícia gratuïta seran a càrrec seu el pagament dels honoraris del professional facilitador, sense perjudici del seu dret a incloure l'import dels honoraris en la

corresponent taxació de costes, si aquesta és pertinent, segons normativa processal d'aplicació.

Quan la persona en situació de discapacitat disposi del reconeixement del dret a justícia gratuïta, serà l'administració que assumeixi el pagament dels honoraris del professional facilitador, sense perjudici del dret a recuperar aquest import, en el supòsit de inclusió d'aquest import en taxació de costes, i el seu cobrament efectiu.

8. Diagrama de flux

9. Indicadors

Necessitat d'establir qüestionari per recollir opinió sobre la prova pilot, amb la finalitat de poder disposar de informació sobre:

- Satisfacció de l'òrgan judicial /administratiu amb valoració objectiva sobre l'efectivitat de compliment de la finalitat de la figura.
- Satisfacció de la persona en situació de discapacitat valorant aspectes com la seva comprensió respecte del procediment viscut.

10. Proposta de calendari de posada en marxa i extensió de la figura del professional facilitador

Acció	Febrer	Març	Abril	Maig	Juny	Juliol	A	Set.	Oct.	Nov.	Des.
Elaboració del document de referència i protocol d'actuació	■	■	■	■							
Presentació davant del Dep. Justícia, Dep. Drets Socials , TSJC i Fiscalia als efectes de la posada en funcionament				■	■						
Acord per la posada en marxa de la prova pilot i calendari de desplegament fins desplegament a la totalitat dels òrgans judicials.					■	■					
Constitució de comissió de seguiment					■	■					
Tria dels òrgans judicials on es posaria en marxa la prova pilot					■	■					
Difusió de la posada en marxa de la prova pilot					■	■	■				
Posada en marxa de la prova pilot							■	■	■	■	■
Reunions bimensuals de seguiment de la prova pilot							■	■			■
Valoració indicadors juny a novembre										■	■
Establiment de calendari de desplegament a tot el territori											■
Desplegament efectiu a tot el territori (2023)											■

Data: 10/5/2022